

Strategia działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007 - 2015

Kreowanie polityki w stosunku do sektora górnictwa węgla kamiennego ma na celu racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tak aby zasoby te służyły kolejnym pokoleniom Polaków.

W 2006 roku kończy się wieloletni (prowadzony od początku lat 90-tych) etap restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, w którym państwo w sposób bardzo szczegółowy określało działania mające na celu dostosowanie sektora do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej i wprowadzało instrumenty prawne umożliwiające realizację tych działań.

Celem obecnie prezentowanego dokumentu, jest określenie strategii działalności sektora po 2006 r.

W prezentowanym dokumencie nie ustala się szczegółowych działań restrukturyzacyjnych lecz określa się kierunki w zakresie strategii działalności górnictwa, które powinny stanowić podstawę do budowy strategii przez spółki węglowe – producentów węgla kamiennego.

Spółki związane z wydobyciem węgla kamiennego powinny działać w oparciu o ogólnie obowiązujące przedsiębiorców przepisy prawa z wyraźnym ograniczeniem pomocy finansowej państwa.

Obserwowany obecnie spadek cen węgla i wzrost kosztów jego produkcji powoduje pogorszenie wyników finansowych producentów węgla. Największe zagrożenie z tego powodu pojawia się w odniesieniu do Kompanii Węglowej S.A., co uzasadnia konieczność prowadzenia dalszej restrukturyzacji tej spółki. Uporządkowania problemów ekonomiczno-finansowych i organizacyjnych. Dalszej restrukturyzacji, wymagają również spółki restrukturyzacji kopalń.

Zakłada się, że jedynym elementem poza ogólnie obowiązującymi przepisami prawa będzie kontynuacja niektórych przepisów prawnych ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 – 2006 (Dz. U. Nr 210, poz. 2037 z późn. zm.) zwanej dalej ustawą górnicza. Powinna ona być znowelizowana tak, aby umożliwić finansowanie skutków decyzji podjętych w latach ubiegłych (tzw. skutków przeniesionych) oraz aby wprowadzić specjalne przepisy prawa w odniesieniu do tych obszarów działalności górnictwa, gdzie takie uregulowania są konieczne.

Istotnym elementem strategii sektora są inwestycje, które powinny pozwolić na utrzymanie wydobycia węgla na poziomie odpowiadającym zapotrzebowaniu na rynku krajowym i ekonomicznie uzasadnionemu eksportowi, przy równoczesnym uwzględnieniu poprawy jakości produkowanego węgla jako paliwa przyjaznego środowisku naturalnemu w aspekcie czystych technologii spalania, a w przyszłości produkcji surowców chemicznych oraz paliw gazowych i płynnych.

Przy utrzymujących się na wysokim poziomie cenach nośników energii pierwotnej, a szczególnie ropy i gazu, rola węgla jako nośnika energii jest bardzo istotna dla bezpieczeństwa energetycznego państwa. Rozwój nowych technologii wytwarzania paliw płynnych (silnikowych, metanolu, syntetycznego gazu ziemnego) może stworzyć szanse dodatkowego wykorzystania węgla kamiennego na poziomie 5 – 8 mln ton rocznie w 2015r. Wobec tego rząd będzie dążył aby węgiel zaczął być postrzegany inaczej niż dotychczas, a więc nie tylko jako paliwo nadające się jedynie do spalania.

W dokumencie założono, iż w perspektywie najbliższych lat nie nastąpią znaczące zmiany w strukturze nośników do produkcji energii elektrycznej.

Dominującym paliwem do produkcji energii elektrycznej w Polsce jest węgiel. Z niego pochodzi ok. 95% produkowanej energii elektrycznej, przy czym w ogólnym bilansie produkcji energii elektrycznej ok. 55% to produkcja energii z węgla kamiennego, ok. 40% – brunatnego węgla brunatnego.

Wobec powyższego nie przewiduje się radykalnej likwidacji zdolności produkcyjnych. Przedsiębiorstwa górnicze powinny kształtować wielkość wydobycia na poziomie możliwości zbytu.

W przypadkach konieczności zmniejszania zdolności produkcyjnych – działania w tym zakresie, prowadzone przez przedsiębiorstwa górnicze będą finansowane ze środków funduszu likwidacji, tworzonego na ten cel przez dane przedsiębiorstwo górnicze.

Przedsiębiorstwa górnicze unikać będą sytuacji, w której po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego zostaną uwięzione pod ziemią przemysłowe zasoby węgla. A więc w zależności od możliwości technicznych w przypadku kopalń, w których kończą się zasoby węgla ograniczanie frontu wydobywczego następować będzie poprzez łączenie kopalń.

Prowadzony proces restrukturyzacji zatrudnienia w maksymalny sposób będzie wykorzystywał możliwości naturalne, tj. odejścia na emerytury.

Zakłada się optymalne wykorzystanie wewnętrznych rezerw zasobów ludzkich, wzrost wydajności pracy oraz zapewnienie prawidłowych relacji pomiędzy wzrostem wynagrodzeń a wzrostem wydajności pracy.

Ponadto, należy brać pod uwagę średni wiek pracowników kopalń zatrudnionych pod ziemią, który obecnie jest już wysoki i wynosi 41 lat. Oznacza to konieczność przyjmowania do pracy na dole nowych – młodych pracowników dla odmłodzenia załóg kopalń.

Ścisły nadzór nad polityką zatrudnienia prowadzoną przez zarządy spółek węglowych prowadzić będą Rady Nadzorcze.

Nadmierna dynamika narastania kosztów produkcji jest istotnym zagrożeniem dla sytuacji ekonomiczno – finansowej przedsiębiorstw górniczych oraz konkurencyjności polskiego węgla kamiennego wobec innych producentów światowych, a także wobec innych nośników energetycznych. Dlatego duży nacisk w przygotowanym materiale jest położony na utrzymywanie kosztów produkcji węgla w kopalniach na poziomie konkurencyjnym i utrzymywanie tym samym przez spółki węglowe ekonomicznej efektywności. W tym celu spółki węglowe poszukiwać będą nowych możliwości wykorzystania węgla oraz nowych odbiorców. Spółki węglowe będą prowadziły również efektywną politykę zarządzania pozaprodukcyjnymi rzeczowymi aktywami trwałymi i długoterminowymi aktywami finansowymi.

Ponadto spółki węglowe podejmą działania związane ze zwiększeniem przychodów poprzez racjonalne gospodarowanie produktami ubocznymi i odpadami (np. metan, skała płonna, woda, złom)

W celu polepszenia oferty rynkowej i podniesienia atrakcyjności węgla jako nośnika energii, spółki węglowe podejmą działania mające na celu maksymalne ograniczenie kosztów powstających między producentem a ostatecznym odbiorcą węgla. Są to koszty usług związanych z dystrybucją i transportem węgla.

Biorąc pod uwagę aktualną strukturę organizacyjną górnictwa węgla kamiennego, przewidywane działania restrukturyzacyjne oraz sytuację na rynkach węglowych – należy dążyć do zmiany struktury organizacyjnej górnictwa poprzez fuzje niektórych spółek w sektorze. Celowym wydaje się dokonanie następujących przekształceń organizacyjnych:

- Dokończenie tworzenia Grupy Węglowo – Koksowej na bazie Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.
- Włączenie spółki KWK „Budryk” S.A. w struktury Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.
- Sprzedaż niektórych kopalń przez Kompanię Węglową S.A.
- Skupienie w jednym podmiocie działań wykonywanych przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. i Bytomską Spółkę Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.
- Wydzielenie ze Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. Centralnego Zakładu Odwadniania Kopalń.

Proponowane zmiany organizacyjne powinny pozwolić na osiągnięcie docelowego stanu struktury organizacyjnej górnictwa węgla kamiennego.

W zależności od sytuacji dopuszcza się prywatyzację niektórych spółek węglowych poprzez wniesienie mniejszościowego pakietu ich akcji na giełdę papierów wartościowych.

W związku z odpowiedzialnością ciążącą na Ministrze Gospodarki związaną z zapewnieniem surowców energetycznych dla bezpieczeństwa energetycznego państwa Minister Gospodarki zachowa dotychczasowe kompetencje ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa w odniesieniu do przedsiębiorstw górniczych.

Bezpośredni wpływ na sytuację i prowadzoną politykę względem sektora górnictwa węgla kamiennego ma polityka energetyczna państwa. W przypadku zmiany kierunków i zasad prowadzonej polityki energetycznej w Polsce zmianom i dostosowaniu będzie podlegać strategia działania sektora górnictwa węgla kamiennego.